

KRASY DOMOVA (1962) in ZA KRASAMI DOMOVA (1961) sta dve češki turistični reviji po naslovu skoro enaki, po vsebini ne daleč vsaksebi. Prvo ureja dr. A. Černík, drugo Jiří Dvorák. Prva je bližje našemu pojmovanju turističnega glasila, druga se vsebinsko bolj povezuje s planinstvom in alpinizmom. V tej drugi je za vsakega planinca zanimiv in poučen članek o Kavkazu z naslovom »Nepozabno«, v katerem Stibor Strharský opisuje kavkaški greben od Dombaja do Sulačata, Alibekski slap in Bjelalo Kajo, kavkaški Matterhorn. Po sliki sodeč primerjavi res ne gre oporekati. Dalje se je revija spomnila na češki vzpon preko severne stene Eigerja in prinesla nekaj originalnih Kucharjevih snimkov. Sicer pa so zvezki, ki so pred nami, močnejše orientirani v prikazovanje folklornih in etnografskih vrednot, ki naj češkemu turizmu pomenijo istočasno mik in kulturnovzgojno obogatitev potovanja. Značilno je izredno veliko število člankov o kulturnih spomenikih.

T. O.

SLOVENSKA GEOGRAFSKA LITERATURA PO LETU 1950. Ne mislim naštevati vsega, kar je bilo v geografiji pri nas v zadnjih letih napisanega. Tega ni malo. Hoteli bi opozoriti le na tista dela, ki z geografskega gledišča obravnavajo alpski in predalpski svet in bi zato utegnili zanimati tudi planince. Nekatere od teh so že našla prostor v tej rubriki (Ivan Gams »Snežni plazovi v Sloveniji v zimah 1950–1954«; Drago Meze »Ledenik na Triglavu in na Skuti«; Ivan Gams »Pohorsko Podravje«), na preostala pa bi prav ob kratkem pokazali na tem mestu.

Daleč na prvo mesto spadajo štiri zajetne knjige (zvezki) Antona Melika, v katerih je podal regionalnogeografsko sliko Slovenije v okviru etničnih meja. Življenjsko delo, za katero je ob zaključku dobil avtor leta 1961 Kidričevo nagrado. Knjige je izdala Slovenska matica. Vse imajo skupni naslov: Slovenija, geografski opis, II., opis slovenskih pokrajin. Planincem najbližji je vsekakor 1. zvezek z naslovom »Slovenski alpski svet«, Ljubljana 1954, str. 607, kjer so zajete celotne slovenske Alpe z vmesnimi dolinami in kotlinami, s Celovško kot največjo; tej je posvečeno tudi največ prostora. Tri leta kasneje je izšel drugi zvezek »Stajerska s Prekmurjem in Mežiško dolino«, str. 595, že leta 1959 pa tretji zvezek »Posavska Slovenija«, str. 595.

Zadnji, t. j. četrti zvezek z naslovom »Slovensko Primorje« je izšel leta 1960 in obsega 547 strani. Vsi štirje zvezki so bogato ilustrirani s številnimi fotografijami in kartogrami. — Isti avtor je obogatil slovensko geografijo še z nekaterimi drugimi pomembnimi deli, po katerih bodo radi segali tudi planinci. Tako je leta 1950 pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti (SAZU) izšlo izredno pomembno in iskano delo »Planine v Julijskih Alpah«, str. 302, za katero mu je bila podeljena Prešernova nagrada. V njej je v monografski obliki obdelano naše najpomembnejše alpsko gorstvo, s posebnim poudarkom na planinsko-pašniškem gospodarjenju. Številne fotografije in šest barvnih kartografskih prilog še povečajo vrednost knjige. — Podobno tematiko je obdelal v razpravi »Izvenalpske planine na Slovenskem«, ki je izšla v Geografskem zborniku IV-1956, str. 275–306. — Monografija zgornje Soške doline z naslovom »Bovec in Bovško« bo izšla v najnovejši številki (VII) Geografskega zbornika, ki je v tisku. — Z razpravo »Nova geografska dognanja na Trnovskem gozdu«, objavljeno v Geografskem zborniku V-1959, str. 5–26, je posegel tudi v predalpski svet. — Razvoj porečja Soče v davni obravnavi v razpravi z naslovom »Pliocenska Soča« v Geografskem zborniku IV-1956, str. 129–156. — V Geografskem zborniku VI-1961, str. 287–332, je objavil »Vitranec, Zelenci in Bovško-geomorfološke študije iz Zahodnih Julijskih Alp«. — Problematiko poledenitve v naših Alpah pa razčiščuje v dveh razpravah: »Nova glaciološka dognanja v Julijskih Alpah«, Geogr. zbornik II-1954, str. 5–47, in »Nekaj glacioloških opaznanj iz zgornje Doline«, Geogr. zbornik III-1953, str. 299–318.

Med samostojnimi geografskimi knjigami, ki so v tem času izšle, bi poleg že omenjenih opozorili še na dve, ki bi verjetno zanimala tudi planince, to sta: Vladimir Klemenčič »Pokrajina med Snežnikom in Slavnikom — gospodarska geografija«, str. 197, Ljubljana 1959, in Milan Šifrer »Porečje Kamniške Bistrice v pleistocenu«, str. 208, Ljubljana 1961; obe sta izšli pri SAZU. Prva prikazuje in analizira sedanje in preteklo gospodarsko stanje obsežne pokrajine med Snežniško kraško planoto na vzhodu in kraškim Čičarijskim hribovjem na jugovzhodu, druga pa poledenitev, nje sledi in posledice v velikem delu Kamniških Alp, ki pripa-

dajo porečju Kamniške Bistrice, pa v hribovitem svetu podgorja in v kotlini do izliva Bistrice v Savo.

Večina geografskih razprav izhaja v društvenem glasilu, t. j. v Geografskem vestniku, in v Geografskem zborniku, ki ga izdaja SAZU. Iz Geografskega vestnika naj opozorimo na tele prispevke: Rudolf Badjura »Slovensko in nemško geografsko sedlo«, XXII-1950, str. 138 do 172; Milan Sifrer »Obseg zadnje poledenitve na Pokljuki«, XXIV-1952, str. 95 do 114; Janko Tavčar »Razvoj planinskih poti v naših Alpah«, XXIV-1952, str. 145 do 176; Franc Planina »Podor na Javorščku«, XXIV-1952, str. 190—193; Vladko Fajgelj »Planine v vzhodnem delu Savinjskih Alp«, XXV-1953, str. 123—166; Alfonz Pirc »Gospodarski pojem planina v Sloveniji«, XXVI-1954, str. 89—112; Stanko Polajnar »Dolina Kokre«, XXVII-XXVIII-1955-1956, str. 209—262; Polde Oblak »Jelovica — poglavja iz prirodne geografije«, XXXI-1959, str. 3—18; Vital Manohin »O nastanku in ohranitvi snežišč in ledenikov v gorah«, in Ivan Gams »Še o nastanku in ohranitvi snežišč in ledenikov v gorah«, XXXI-1959, str. 130 do 140; Ivan Gams »O višinski meji naseljenosti, ozimine, gozda in snega v slovenskih gorah«, XXXII-1960, str. 59—70; Milko Kos »O nekaterih planinah v Bohinju in okoli Bleda«, XXXII-1960 str. 131—140; Drago Meze »Nekaj o hribovskih kmetijah v Gornji Savinjski dolini«, XXXII-1960, str. 157—173; Stanko Polajnar »Agrarnogeografske značilnosti Cerkljanskega hribovja«, XXXII-1960, str. 183—190. — V Geografskem zborniku, ki je začel izhajati leta 1952 in nima revial-

nega značaja, pa naj poleg že imenovanih opozorim še na sledeče razprave: Ivan Gams »Človek na zemlji Slovenjgriške kotline«, I-1952, str. 33—74; Vladimir Klemenčič »Agrarna geografija Tuhinjske doline«, I-1952, str. 75—120; Janez Planina »Soča — monografija vasi in njenege področja«, II-1954, str. 187—249; Milan Sifrer »Dolina Tolminke in Zalašce v pleistocenu«, III-1955, str. 253—298; Milan Sifrer »Obseg pleistocenske poledenitve na Notranjskem Snežniku«, V-1959, str. 27—84; Ivan Gams »Snežišča v Julijskih Alpah«, VI-1961, str. 241—270; Milan Sifrer »Snežišča v Kamniških Alpah«, VI-1961, str. 271—286.

Več geografskih člankov je raztresenih po lokalnih revijah in zbornikih, zlasti v redno izhajajočih Loških razgledih in Celjskem zborniku. Tu naj omenimo dva prispevka Franceta Planine v Loških razgledih: »Kako se je razvila loška pokrajina«, I-1954, str. 47—54 in »Blegoš in kraji pod njim«, III-1956, napisan v počastitev 50-letnice organiziranega planinstva na loškem ozemlju, ter prispevka Dragota Mezeta v Celjskem zborniku 1960: »Prebivalstvo Gornje Savinjske doline«, str. 5—67 in »Gostota naseljenosti in agrarna obljudenost Gornje Savinjske doline«, str. 68—79. Tudi v našem glasilu je bilo v zadnjih letih objavljenih nekaj člankov, ki bi jih lahko označili za informativno geografsko-potopisne, med njimi obsežni prikaz dr. Vovka »Karnijske Alpe in Karnija«, Fr. Planine »Prečnici čez Loško pogorje« in Mezetovi »Sprehodi po Gornji Savinjski dolini«.

D. M.

razgled po svetu

HAUTE ROUTE je znamenita alpska smučarska tura, od Zermatta do Chamonixa, ki je zaposlila smučarje tudi za več tednov z najlepšimi visokogorskimi doživetji. Zdaj se bo »industrializirala«, če se bo ponavljal podvig neke ameriške fotistke, ki je to reprezentativno smučarijo opravila v enem dnevu in to s pomočjo letala, brez jelenje kože, brez nahrbtnika, brez prenočevanja na pogradih, brez kuhanja in brez nočnih maršev. Haute Route je pilot Geiger na ljubo Amerikanci in njenim dolarjem spremenil v serijo smučskih spustov in nekaj kratkih prečenj. Evo kako: Odhod iz Zermatta ob 8,30 z vzpenjačo na

Schwarzsee, nato spust na 200 m razlike proti ledeniku Zmutt. Od tu z letalom v četrto ure pod vrh Tête Blanche. Sledi smuk na Col de Berol in na ledenik Arolla, kjer nastopi spet letalo in odnese smučarko na Col de Breney med Pigne d'Arolla in Mt. Blanc de Cheillon. Odtod sledi spet smuk na Chanrion in Val de Bagne. Tu se vkrca smučar na letalo in leti do Plateau du Trient v vznožju Aiguille du Tour. Ob 15,30 uri s smučmi na Col du Tour v Refuge Albert I in Village du Tour. Ob 17,35 sta oba junaka, pilot in smučarka, že v restoranu, potem ko je v 9 urah smučarka prevalila 4000 m višinske razlike. Kaže,